

הַלְבוֹת שְׁלוּחִין וְשִׁתְפִין פָּרָק ב

א. אֵין הַגּוֹי נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְדַבֵּר מִן הַדְּבָרִים שְׁבַעוּלָם, וְכֵן אֵין יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לַגּוֹי לְדַבֵּר מִן הַדְּבָרִים: שְׁנֵאמַר "בֶּן תִּרְיָמוּ גַם-אַתָּם" (במדבר יח, כח) מֵה "אַתָּם" בְּנֵי בְרִית, אֲף שְׁלוּחֶכֶם בְּנֵי בְרִית; וְהוּא הַדִּין לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה. וּמֵה מְשַׁלְחֶכֶם בֶּן בְּרִית, אֲף בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה הַמְּשַׁלַּח בֶּן בְּרִית.

ב. עוֹשֶׂה אָדָם שְׁלִיחַ אִישׁ אוֹ אִשָּׁה, וְאִפְלוּ אִשָּׁת אִישׁ; וְאִפְלוּ עֶבֶד וְשִׁפְחָה הוֹאִיל וְהֵן בְּנֵי דַעַת וְיִשְׁנֹן בְּמַקְצַת מַצּוּת, נַעֲשִׂין שְׁלוּחִין לְמִשְׁאֵל וּמִתָּן. אָבֵל מִי שְׁאִינוּ בֶּן דַּעַת, וְהֵן חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן אֵינָן נַעֲשִׂין שְׁלוּחִין; וְלֹא עוֹשִׂין שְׁלִיחַ, אֶחָד הַקָּטָן וְאֶחָד הַקָּטָנָה.

ג. לְפִיכָף הַשּׁוֹלַח בְּנוֹ קָטָן אֲצֵל הַחֲנוּנִי, וּמִדָּד לוֹ בְּאִיסָר שָׁמֶן, וְנָתַן לוֹ אֶת הָאִיסָר, וְאָבֵד אֶת הַשָּׁמֶן וְאֶת הָאִיסָר הַחֲנוּנִי חַיֵּב לְשַׁלֵּם: שְׁלֹא שְׁלַחוּ אֶלָּא לְהוֹדִיעוֹ, וְלֹא הָיָה לוֹ לְשַׁלַּח אֶלָּא עִם בֶּן דַּעַת. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֵה. וְאִם פָּרַשׁ וְאָמַר לוֹ שְׁלַח לִי עִם הַקָּטָן, הָרִי זֶה פְּטוּר.

ד. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ מִנֵּה שֵׁישׁ לִי בִידֶךָ, בֵּין מְלוֹה בֵּין פְּקֻדוֹן, שְׁלַחְהוּ לִי בִיד פְּלוּנִי אִפְלוּ הָיָה קָטָן אִם רָצָה לְשַׁלְּחוֹ בִידוֹ, נִפְטָר; וְאִינוּ חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ.

ה. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שְׁכָל מִי שְׁיִרְצָה לְשַׁלַּח לַחֲבֵרוֹ, מְשַׁלַּח בִּיד מִי שְׁיִרְצָה הַמְּשַׁלַּח הָרִי זֶה מְשַׁלַּח בִּיד מִי שְׁיִרְצָה לוֹ שֶׁהוּא רְאוּי לְהוֹלִיךְ דָּבָר זֶה; וְאִם אָבֵד אוֹ נִגְנַב בְּדֶרֶךְ, אוֹ שִׁכְפַּר בּוֹ הַשְּׁלִיחַ הָרִי הַמְּשַׁלַּח פְּטוּר, שְׁכָל תְּנָאִי שְׁבִמְמוֹן קַיָּם.

ו. הַשְּׁלִיחַ שֶׁקָּנָה אוֹ שִׁמְכָר, וְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא שְׁלִיחַ בְּדָבָר זֶה לְפְלוּנִי אֲף עַל פִּי שִׁמְשִׁךְ אוֹ הַמְּשִׁיךְ, וְנִמְצָא שֶׁעֲבָר עַל דַּעַת מְשַׁלְּחוֹ בְּטַל הַמַּקָּח, וּמַחֲזִיר. וְאִם לֹא הוֹדִיעַ שֶׁהוּא שְׁלִיחַ נִקְנָה הַמַּקָּח, וְהָיָה הַדִּין בֵּינוֹ וּבֵין זֶה שֶׁשְׁלַחוֹ.

ז. רְאוּבֵן שֶׁקָּנָה שְׂדֵה מְשֻׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ לְלוֹי קְנִיתִי אוֹתָהּ, וְכָתַב שְׁטָר מִכָּר בְּשֵׁם לוֹי, וְחָזַר רְאוּבֵן וְאָמַר לְשֻׁמְעוֹן לַעֲצָמִי קְנִיתִיהָ, חָזַר וְכָתַב לִי שְׁטָר מִכָּר בְּשֵׁמִי אֵין כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לְכָתַב לוֹ שְׁטָר אַחֵר בְּשֵׁם רְאוּבֵן. וְאִם הִתְנָה עִמּוֹ בַּתְּחִלָּה וְאָמַר לוֹ לַעֲצָמִי אֶקְנֶהּ, וְזֶה שֶׁאֶכְתֵּב שְׁטָר בְּשֵׁם לוֹי כְּדִי שְׁלֹא יִדְעוּ בִּי שְׁאֲנִי הוּא הַקּוֹנֶה הָרִי זֶה כּוֹפֶהוּ לַחֲזוֹר וּלְכָתַב שְׁטָר אַחֵר בְּשֵׁמוֹ.

ח. הַסֶּרְסוֹר שְׁלִיחַ הוּא, אֶלָּא שֶׁהוּא נוֹטֵל שָׂכָר עַל שְׁלִיחוֹתוֹ; לְפִיכָף אִם שָׁנָה עַל דַּעַת הַבְּעָלִים, מְשַׁלֵּם מֵה שֶׁהִפְסִיד. כִּי־צַד: הָרִי שֶׁנָּתַן רְאוּבֵן חֲפֶץ לְשֻׁמְעוֹן הַסֶּרְסוֹר, וְאָמַר לוֹ מִכָּר לִי זֶה וְאֵל תִּמְכֹּר בְּפָחוֹת מִמָּאָה, וְהִלֵּךְ וּמְכָרוּ בַּחֲמִשִּׁים מְשַׁלֵּם חֲמִשִּׁים מִבֵּיתוֹ; מְכָרוּ בְּמֵאתִים, הִכָּל לְרְאוּבֵן. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֵה.

ט. רְאוּבֵן אוֹמֵר בְּמָאָה אֶמְרָתִי לָךְ לְמִכָּר, וְהַסֶּרְסוֹר אוֹמֵר בַּחֲמִשִּׁים אֶמְרָתִי לִי, וְכֵן בַּחֲמִשִּׁים מְכָרְתִּי נִשְׁבַּע הַסֶּרְסוֹר שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי הוֹדָה בְּמַקְצַת. וְאִם כָּבֵד נָתַן לוֹ הַחֲמִשִּׁים נִשְׁבַּע הַסֵּת שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוֹתוֹ, וְזוֹכָה הַלּוֹקָח.

י. וְאִם יָדַע הַלּוֹקָח שֶׁחֲפֶץ זֶה שֶׁלְרְאוּבֵן הוּא, וְשֶׁזֶה הַמּוֹכֵר סֶרְסוֹר הוּא יַחֲזִיר הַחֲפֶץ לְבַעֲלּוֹ; וְיַחֲזִיר עַל מִי שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת לְמִכָּר בַּחֲמִשִּׁים, אוֹ שֶׁרָצָה בַּחֲמִשִּׁים, וְחָזַר בּוֹ אַחֵר שֶׁקְנִיתִי.

יא. כל סרסור שהודיע ללוקח שחפץ זה או קרקע זו שלראובן
הן, ואחר שקנה הלוקח אמר ראובן איני רוצה למכר בדמים
אלו מחזיר הלוקח, שהרי לא פסק דמים ואמר לו מכר בכך
וכך. וכל סרסור שאבד החפץ מידו, או נגנב, או נשבר חייב
לשלם, מפני שהוא נושא שכר.

יב. הלוקח כלים מבית האמן לשגרן לבית חמיו, ואמר לו אם
מקבלין אותן ממני אני נותן את דמיהם, ואם לאו אתן לך שכר
מעט, ונאנסו בהליכה הרי זה חייב לשלם; ואם נאנסו בחזירה,
פטור.

יג. נטלן על מנת למכרן לאחרים, ואמר לו אם ימכרו במקום
פלוגי או עד זמן פלוגי, אתן לך דמים כך וכך, ואם לא ימכרו,
אחזירם לך, ונאנסו, בין בהליכה בין בחזירה חייב לשלם.

יד. כל שליח שטען שארעו אנס פלוגי, והפסיד כך וכך הרי
זה נשבע שבועת השומרין על טענתו, ויפטר. ואם היה האנס
במקום שאפשר להביא עליו עדים, או דבר שהוא ידוע וגלוי
לכל, שהרי ימצא עדים הרי זה צריך להביא ראיה על טענתו;
ואם לא הביא עדים אינו נאמן, ומשלם.

טו. מעשה באחד שאמר לשלוחו קנה לי ארבע מאות גרבי יין,
ממעות שהיו לו בידו, וקנה לו, ונמצאו חמץ. ואמרו חכמים
מנין גדול בזה שהחמיץ, קול יש לו, והואיל ואפשר להביא
ראיה, יביא ראיה שהיה יין בעת שלקחו ויפטר; ואם לא יביא
ראיה, ישלם. וכן כל כיוצא בזה מדברים שהראיה מצויה בהן.

טז. אבל דבר הנעלם שאין ראיתו מצויה, ישבע עליו השליח.
וכן הדין בכל טענה שיטען השתף כיוצא בזו, וכן הדין בטענת
השומרין אם הראיה יכולה להיות או יביא ראיה על טענתו, או
ישלם כמו שבארנו.